KOMMENTTIPUHEENVUORO:

MITEN RIKOSOIKEUDELLINEN JÄRJESTELMÄ TUNNISTAA VÄKIVALLAN

OTT Elisa Silvennoinen
Yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Lauran havainnoista rikosoikeuden kysymyksiin

Lähtökohdat:

- Perheväkivalta on moninaista ja se kasautuu
- Vain osa rikollisuudesta tulee ilmi ja väkivallasta kerrotaan vain harvoin suoraan viranomaisille

Kommenttini:

- Valtion suojeluvelvollisuus vs. rikosoikeudenkäyttö
- Rikosprosessin jännitteet
- Lapsen etu

Lapsen oikeus väkivallattomaan elämään

- Lapsen suojelu kaikenlaiselta väkivallalta ja kaltoinkohtelulta (LOS 19)
- Kidutuksen kielto ja yksityis- ja perhe-elämän suoja (EIS 3 ja 8)
- Oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja tehokas tutkinta (EIS 6 ja 13)

→ Valtion suojeluvelvoite

Rikosoikeudenkäytön viimesijaisuus ja rajat

1) Teon tunnusmerkistön mukaisuus ja muut vastuun edellytykset
2) Väkivallan ennaltaehkäisy, riskien tunnistaminen ja niihin puuttuminen
3) Rikosprosessi on valikoiva eli osa asioista rajautuu pois

Valtion suojeluvelvoitteet vs. rikosoikeuden käyttö

Rikosoikeudenkäytön mahdollisuudet ja rajat

MAHDOLLISUUDET

- Väkivallan nimeäminen rikokseksi (normatiivinen ja symbolinen merkitys) ja rikosvastuun toteuttaminen
- Ilmoitusvelvollisuus tuo tapauksia viranomaisten tietoon
- Lapsiuhrin erityinen asema prosessissa

RAJAT

- Teon tunnusmerkistön mukaisuus ja muut vastuun edellytykset
- Rikosprosessi on valikoiva eli osa asioista rajautuu pois
- Väkivallan ennaltaehkäisy, riskien tunnistaminen ja niihin puuttuminen

Tunnistaako rikosoikeus väkivallan moninaisuuden?

- Virittyminen yksittäisen teon tunnistamisen ja nimeämiseen
- Tunnusmerkistö määrää, mitä tutkitaan
- Rikosprosessi lopulta määrittää, mitä pidetään rikoksena?

Rikosprosessin jännitteet

- Ilmoitusvelvollisuus lisännyt viranomaisten tietoon tulemista, mutta ei kuitenkaan haastehakemuksia, samalla tutkinnat pidentyneet (Fadjukoff ym. 2026)
- Velvollisuus tutkia, syyttää, tuomita vrt. toimenpiteistä luopuminen
- Yleisin peruste esitutkinnan rajoittamiselle kohtuuttomuus ja tarkoituksettomuus (lastensuojelun toimenpiteet) (YVV 2024)

Rikosvastuu vs. lastensuojelun toimenpiteet

Kenen näkökulmasta lapsen etua arvioidaan?

- Onko lapsen etu ratkaisuperuste, menettelyperiaate vai jotain muuta?
- Kuka määrittää lapsen edun ja kenen kertomus tuodaan esille?
- Lapsen mahdollisuudet vaikuttaa, mitä ilmoitetaan, tutkitaan ja vaaditaan ovat hyvin rajalliset

Yksittäisen lapsen etu vs. lasten etu

Lopuksi

- Monimuotoinen ja toistuva väkivalta haastaa rikosoikeuden, joka on rakentunut yksittäisten ja selkeärajaisten tekojen tunnistamiselle
- Rikosilmoitusten lisääntyminen ei välttämättä johda parempaan rikosoikeudelliseen suojaan
- Lapsen etu tuo valmiiksi jännitteiseen rikosprosessiin lisäkysymyksiä: kuka sen määrittää ja millä perusteella?

Kiitos!

Lähteet:

Fadjukoff, M. Ellonen, N., Laajasalo, T. (2026) Reporting Child Abuse to Police: Effects of a Lowered Threshold on Criminal Case Progression.

Kainulainen, H., Rantala, M. (2024) Esitutkinnan rajoittaminen ja syyttämättäjättäminen pari- ja lähisuhdeväkivallassa (YVV 2024)

elisa.silvennoinen@uef.fi

Tampereen yliopisto

HELSINGIN YLIOPISTO

thl

UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

strateginen TUTKIMUS